

Raport Końcowy

POWAŻNY INCYDENT/2021/2641

Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych

UL. CHAŁUBIŃSKIEGO 4/6, 00-928 WARSZAWA | TELEFON ALARMOWY 500 233 233

RAPORT KOŃCOWY

z badania zdarzenia lotniczego statku powietrznego o maksymalnym ciężarze startowym nie przekraczającym 2250 kg

POWAŻNY INCYDENT

ZDARZENIE NR – 2021/2641

STATEK POWIETRZNY – Samolot ultralekki, BushCat CH -162B SP-SZKY

DATA I MIEJSCE ZDARZENIA – 3 sierpnia 2021, Tarnowiec

Niniejszy Raport jest dokumentem prezentującym stanowisko Państwowej Komisji Badania Wypadków Lotniczych dotyczące okoliczności zdarzenia lotniczego, jego przyczyn i zaleceń dotyczących bezpieczeństwa, który został sporządzony na podstawie informacji znanych w dniu jego sporządzenia.

Badanie może zostać wznowione w razie ujawnienia nowych informacji lub zastosowania nowych technik badawczych, które mogą mieć wpływ na zmianę sformułowań dotyczących przyczyn, okoliczności i zaleceń dotyczących bezpieczeństwa zawartych w Raporcie.

Badanie zdarzenia prowadzone było jedynie w celu zapobiegania wypadkom i incydentom w przyszłości w oparciu o obowiązujące przepisy prawa międzynarodowego, Unii Europejskiej i krajowego. Badanie zostało przeprowadzone bez stosowania prawnej procedury dowodowej, obowiązującej inne organy zobowiązane do podejmowania działań w związku ze zdarzeniem lotniczym.

Komisja nie orzeka co do winy i odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 5 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 996/2010 w sprawie badania wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz zapobiegania im [...] oraz art. 134 Ustawy Prawo Lotnicze, sformułowania zawarte w Raporcie nie mogą być traktowane jako wskazanie winnych lub odpowiedzialnych za zaistniałe zdarzenie. W związku z powyższym wykorzystywanie Raportu do celów innych niż zapobieganie wypadkom i incydentom lotniczym, może prowadzić do błędnych wniosków i interpretacji.

Raport został sporządzony w języku polskim. Inne wersje językowe mogą być sporządzane jedynie w celach informacyjnych.

WARSZAWA 2022

Numer ewidencyjny zdarzenia:	2021/2641			
Rodzaj zdarzenia:	POWAŻNY INCYDENT			
Data zdarzenia:	3 sierpnia 2021 r.			
Miejsce zdarzenia:	Tarnowiec			
Rodzaj, typ statku powietrznego:	Samolot ultralekki, BushCat CH-162B			
Znaki rozpoznawcze SP:	SP-SZKY			
Użytkownik / Operator SP:	Sky Sport Poland			
Dowódca SP:	Instruktor-pilot ultralekkiego statku powietrznego UACP			
Liczba ofiar / rodzaj obrażeń:	Śmiertelne	Poważne	Lekkie	Bez obrażeń
	0	0	0	2
Władze krajowe i zagraniczne poinformowane o zdarzeniu	ULC			
Kierujący badaniem:	Ireneusz Boczkowski			
Podmiot badający:	Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych			
Pełnomocni Przedstawiciele i ich doradcy:	Nie dotyczy			
Skład zespołu badawczego:	Michał Ombach			
Forma dokumentu zawierającego wyniki:	RAPORT KOŃCOWY			
Zalecenia:	Nie			
Adresat zaleceń:	Nie dotyczy			
Data zakończenia badania:	23 czerwca 2022 r.			

1. Rodzaj zdarzenia

Poważny incydent

2. Badanie przeprowadził

PKBWL

3. Data i czas lokalny zaistnienia zdarzenia

3 sierpnia 2021 r., ok. godz. 08:50¹

4. Miejsce startu i zamierzonego lądowania

Start z Łososiny Dolnej, EPNL.

Lądowanie na lądowisku Tarnów.

¹ Wszystkie czasy w Raporcie podano w LMT, LMT=UTC+2 godz.

5. Miejsce zdarzenia

Nieżytki rolne położone po południowo-zachodniej stronie miejscowości Tarnowiec pod Tarnowem (rys.1).

Rys. 1. Miejsce przygodnego lądowania [źródło: Geoportal]

6. Typ operacji

Lot szkolny

7. Faza lotu

Przelot

8. Warunki lotu

Dzień, VMC

9. Czynniki pogody

CAVOK².

Pogoda nie miała wpływu na zaistnienie zdarzenia.

10. Organizator lotów

Podmiot szkolący SKY SPORT POLAND, loty w ramach prowadzonej działalności szkoleniowej.

² Ustalono na podstawie zdjęć wykonanych w dniu zdarzenia (patrz rys. 2)

11. Dane dotyczące załogi

Instruktor-pilot, mężczyzna, lat 45, posiadał świadectwo kwalifikacji UACP z uprawnieniami UAP(L) oraz INS(A) w terminie ważności oraz orzeczenie lotniczo-lekarskie klasy 2 i LAPL w terminie ważności, bez ograniczeń.

Uczeń-pilot, lat 33, w trakcie szkolenia do świadectwa kwalifikacji, posiadał orzeczenie lotniczo-lekarskie w terminie ważności.

12. Obrażenia osób

Załoga w trakcie zdarzenia nie odniosła żadnych obrażeń ciała.

13. Uszkodzenia statku powietrznego

Podczas lądowania uszkodzone zostało przednie podwozie samolotu, śmigło oraz poszycie skrzydeł w okolicy kabiny.

14. Opis przebiegu i analiza zdarzenia

14.1. Opis zdarzenia

W dniu 3 sierpnia 2021 r. instruktor wraz z uczniem wykonali przelot samolotem ultralekkim z lądowiska Tarnów na lotnisko w Łososinie Dolnej (EPNL). Po serii lądowań w Łososinie, instruktor zdecydował o powrocie na lądowisko startu. W trakcie zniżania do lądowania, w odległości około 2 km od lądowiska w Tarnowie na wysokości 1800 ft AGL, doszło do zatrzymania pracy silnika. Samolot znajdował się nad miejscowością Tarnowiec. Instruktor przejął sterowanie i kilkakrotnie próbował uruchomić silnik. Silnik podejmował pracę na kilka sekund i ponownie gasł. W związku z malejącą wysokością, instruktor przerwał próby uruchomienia silnika i podjął decyzję lądowania awaryjnego na wybranej łące. Po przyziemieniu w końcowej fazie dobiegu samolot wytoczył się na podmokłą, niewykoszoną część łąki. Widelec goleni przedniego podwozia został oderwany od śrub mocujących. Spowodowało to pochylenie samolotu, złamanie łopat śmigła i oparcie się przedniej części samolotu na miękkim podłożu pola (rys. 2).

Rys. 2. Pozycja samolotu po zatrzymaniu [źródło: zdjęcie użytkownika]

W trakcie lądowania załoga nie odniosła żadnych obrażeń ciała i samodzielnie opuściła kabinę samolotu.

Na miejsce zdarzenia przybył patrol Policji, który po wykonaniu czynności służbowych zabezpieczył samolot do dalszego postępowania.

W wyniku zdarzenia samolot został znacznie uszkodzony.

14.2. Analiza zdarzenia

Analizę wykonano w oparciu o ustalenia PKBWL, informacje i dokumenty przekazane przez pilota oraz notatkę sporządzoną przez Policję.

Po zatrzymaniu się silnika w trakcie lotu instruktor-pilot kilkakrotnie próbował go uruchomić. Silnik podejmował pracę, jednak za każdym razem wyłączał się po upływie kilku sekund. Takie symptomy wskazywały w pierwszej kolejności na problem zasilania silnika paliwem.

Po zdarzeniu zdemontowano oba gaźniki silnika i poddano je oględzinom. Stwierdzono, że poziom paliwa wynosił po ok. 0,5 cm w komorach gaźnikowych. Zarówno paliwo jak i dysze gaźników były czyste. Zważono pływaki gaźnikowe – waga właściwa. Przewody doprowadzające paliwo do gaźników oraz rozdzielacze do pompy mechanicznej były drożne i czyste.

Wybudowano mechaniczną pompę paliwa, była sprawna technicznie.

Przewód łączący pompę mechaniczną i elektryczną okazał się drożny i czysty, zawierał śladowe ilości paliwa.

Przewód paliwowy zasilający pomiędzy pompą elektryczną a odstojnikiem, po demontażu, okazał się czysty, zawierał śladowe ilości paliwa.

Po demontażu odstojnika paliwa oszacowano jego wypełnienie paliwem na ok. 75%, zawartość odstojnika była koloru brązowego. Na filtrze stwierdzono jasno-szarą galaretowatą maź o konsystencji parafiny, lekko tłustą w dotyku (rys. 3). Filtr wymagał czyszczenia.

Rys. 3. Substancja o konsystencji parafiny zlokalizowana w odstojniku paliwa po zlianiu do butelki [źródło: użytkownik]

Po wymontowaniu dwóch odstożników paliwa, zlano paliwo ze zbiornika samolotu w ilości 15 l. W paliwie znajdowały się śladowe zanieczyszczenia, nie stwierdzono wody i innych substancji.

Po wymianie większości przewodów paliwowych w tym przewodów pomiędzy zbiornikiem paliwa a filtrami, oraz wymianie filtrów paliwa silnik został uruchomiony. Przeprowadzono próby silnika na ziemi z wynikiem pozytywnym.

14.3. Ustalenia zespołu badawczego

1. Instruktor był uprawniony do wykonania lotów z uczniem;
2. Uczeń posiadał prawidłowo prowadzoną kartę szkolenia;
3. Samolot posiadał wymaganą dokumentację oraz wymagane ubezpieczenie OC;
4. Lądowanie awaryjne w terenie przygodnym było następstwem wyłączenia się silnika w trakcie lotu;
5. Uszkodzenia samolotu przy lądowaniu nastąpiły w wyniku gwałtownego wyhamowania w wysokiej trawie, rosnącej na miękkim, nierównym podłożu.

15. Przyczyna zdarzenia

Niedrożność instalacji paliwowej spowodowana oleistą substancją, nagromadzoną na filtrze odstożnika paliwa.

16. Czynniki sprzyjające zaistnieniu zdarzenia

Nie ustalono

17. Zalecenia dotyczące bezpieczeństwa

Nie sformułowano

18. Propozycje zmian systemowych i/lub inne uwagi

Komisja nie zidentyfikowała substancji wykrytej w filtrze odstożnika paliwa ani nie ustaliła źródła jej pochodzenia, gdyż użytkownik nie zabezpieczył jej do badania. Prawdopodobnie oleisty osad wytrącił się z benzyny samochodowej, znajdującej się w instalacji paliwowej samolotu i doprowadził do wyłączenia się silnika oraz niemożności jego uruchomienia w locie.

Komisja nie otrzymywała oficjalnych powiadomień o zanieczyszczeniu instalacji paliwowych w opisany powyżej sposób ani o wynikających z tego problemach z silnikami (ich niestabilnej pracy, wyłączeniach, problemach z uruchomieniem), jednakże zebrane w środowisku lotniczym informacje pozwalają sądzić, że zdarzenie opisane w tym raporcie nie było jednostkowe.

W związku z powyższym Komisja zwraca uwagę użytkownikom statków powietrznych napędzanych paliwem samochodowym, na bezwzględną potrzebę spuszczenia i sprawdzania odstoju przed lotem, pod kątem jego zanieczyszczeń i konsystencji.

Kontrolę filtra(ów) paliwa należy wykonywać zawsze według wytycznych producenta silnika, a przy okresowym wyłączeniu samolotu z eksploatacji, przed jej wznowieniem.

Benzynę należy pozyskiwać ze sprawdzonych źródeł i unikać jej długotrwałego przechowywania, zwłaszcza w zbiornikach samolotu.

Z uwagi na zagrożenie bezpieczeństwa lotów wynikające z użytkowania paliwa nie spełniającego wymagań jakościowych, Komisja zwraca się do użytkowników z prośbą o raportowanie zdarzeń z tego obszaru.

19. Załączniki

Brak

KONIEC

Kierujący zespołem badawczym

.....